

Evelin Ilves

Mõeldes Maria Kaczyńskale.

"Emme, kuidas see on, et mõned asjad elavad päriselt ja mõned jälle mängult?", küsis tütreirts nagu möödaminnes ukseavasse ilmudes. Igaühel on hing, see teebki nad elavaks, vastan pärast lühikest mõttepausi. "Aga riigid, kes on poiss ja kes on tüdruk?" jätkab ta sujuva kergusega teemat arendades. Mmm.... Näiteks Eesti on nagu ema, käbe ja leidlik, ikka kaunis oma heitlikus ilus ning geniaalne oskuses alati midagi head luua. Ja näiteks Poola on jälle nagu isa: suur ja tugev, palju üle elanud, aga alati võimas ja kaitsev.

Sel lennukatasroofile järgnenud ööl, kui kõik magasid, istusin sülearvutiga voodis, vaatasin pilte ja... lihtsalt nutsin. Mitte sellepärast, et "presidendid ei kuku ju lennukitega alla, nad lihtsalt ei kuku?!", nagu üks tüdruk mulle samal õhtul kirjutas. Aga siiski ka sellepärast. Ja mitte et me Maria Kaczyńskaga südamesõbad oleksime olnud. Aga meie abikaasasid ühendas miski riikideülene vennalik teineteisemõistmine. Sügav side, see, mis annab kahe maa sõprusele tugevuse, soojuse ja inimliku mõõtme. Kui isiklik ja riiklik üheks tragöödiaks saavad, on midagi alatiseks katki, tühi ja läinud. Ja hinge jääb turvaauk.

Lugesin üle oma märkmeid Gruusia sõja algusest ja meenus, kuidas vist esimest korda elus olin PÄRISELT mures oma kaasa elu pärast. Siis, kui ta president Kaczyński lennukiga sõjakoldesse grusiine toetama tõttas. "Lech teeb vahepeatuse ja võtab mu peale," teatas kaasa pärast hirmipikka telefonimaratoni Poola riigipeaga. "Nagu poisid... Kas te kojujääjatele ka mõtlesite?" olin ma tolele päevale kalendrisse kritseldanud.

Pildid meenutavad, kuidas me Mariaga Viljandis Pärimusmuusika Aita päev enne ametlikku avamist "avasime" ja kuidas kasvult tilluke Poola esileedi meie pikkadele muusikapoistele tänutäheks kontserdi eest õlale patsutada küünitas. Kuidas Poola ajakirjanikud meie majaesisele mahtuda ei tahtnud. Ja kuidas presidendi puu Euroopa Pargi mulda sai...

Üks natuke ootamatu ühisosa oli meil veel. Ma ei teadnud just palju poola toitudest, aga rõõmustasin südamest, kui Maria ja Lech lõunasöögil Ärmal ikka leiba juurde palusid tuua. Koka süda ju laulab koos sööja rõõmuga. Nii panin ma abikaasale iga kord leiva kingiks kaasa, kui ta Poola läks. Ja panin ka seekord, kui nad Ärmalt lahkusid. Maria ei andud lõhnavat pakikest käsundusohvitserile, nagu seda tavaliselt kinkidega tehakse. Ta võttis leiva sülle ja pani oma väikse sooja käe talle peale. Nagu lapsele kaitseks. Meie ise teeme samuti nii, mõtlesin ma tookord, kui auto ukсед kinni klõpsatasid.

See väike žest kirjeldab kujukalt, kui lihtsad ja soojad olid Lech ja Maria. Poola on suurriik, väärrika ajalooaga, täis uhkeid võite ja valusaid kaotusi. Poolakad oskavad ülevalt pidutseda. Ja surmilusalt leinata. Ma ei tea, kas Mariale ka kõige halvemas unenäos oli kangastunud võimalus välisvisiidilt lilledega kaetud sargas naasta ja oma rahvast koduse presidendilossi esisel, keset harilikku arginädalat, viimast korda niimoodi tervitada... teispoolsusest tervitada...

Kui miski kaob, siis alati on midagi, mis jääb. "Ära palun sina sure!" mõtlesin neil päikeselistel aprillikuu päevadel ikka ja jälle Poola presidendipuule. Oli ju Lennart Meri pihlakas läinud koos temaga. Poola tamm paistab otse meie söögitoa aknasse ja ma palun, et see nii ka jääks. Viin tema ette kaks küünalt ja jätan musta lindi talle kaela sidumata. Sest elu läheb edasi. Miski ei sümboliseeri seda paremini kui uhke ja võimas tamm, juured maa ja oksad taeva poole sirutumas.

Mõnikord on just suured õnnetused need, mis meid, ellujäänuid, lihtsate tõdede juurde tagasi juhatavad. Ebaõiglaselt teravalt läbilõigatud saatused näivad ütlevat, et kõik ülev on tegelikult hetkes, mis meie kätes. Oska seda vaid näha, ära tunda ja nautida. Oska seda jagada, nõnda rõõmu paljundada ja oledki õnnelik. Siis ehk ei unu, et kõigele kallile elavale, olgu päriselt või mängult, tuleb hea olla kohe, just nüüd ja just praegu.

Carpe diem, eesti naine!

12. aprillil 2010 Ärmal